

Het archief van de Socialistische Gebuurtekring Eenheid

Net na de Eerste Wereldoorlog was de nood aan woningen groot. Vooral aan goedkope woningen was er een enorm tekort. Zo ook in Wilrijk. Daar richtten Frans Engels en Jos Van Santvoort, respectievelijk voorzitter en ondervoorzitter van de Algemene Centrale van Bouw en Ameublement, op 4 mei 1922 het Huurderscoöperatief Eenheid op. De coöperatie wilde een tuinwijk uit de grond stampen en schreef een architectuurwedstrijd uit. De drie winnende ontwerpen waren van de hand van de architecten Soebert, Goeyvaerts en Nagels. Op 22 april 1923 vatten de werken aan. Een jaar later namen de eerste bewoners hun intrek, in 1926 was de hele wijk Eenheid af.

Op 24 februari 1924 richtten de eerste bewoners de Gebuurtekring Duivelshoek op, met August Devriendt als voorzitter. De kring ontwikkelde een intens gemeenschapsleven met tal van activiteiten, zoals toneelstukken, bloemenmarkten, kaartavonden en feesten. Hij organiseerde ook een vrouwengroep, een kindergroep en een clubhuis voor de jeugd (De Fakkel). Daarnaast speelde de kring een belangrijke rol als tussenschakel in de contacten met de huurdersmaatschappij.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog stond de werking van de kring op een laag pitje. Maar met de inhuldiging van een heropgebouwd woonblok dat getroffen was door een V1-

bom, werd de gebuurtekring in 1950 nieuw leven ingeblazen, ditmaal onder de naam Eenheid. Net zoals voorheen organiseerde de kring activiteiten, zoals filmavonden, Vlaamse kermissen, bals, handwerknamiddagen, lotto's én bevrijdingsfeesten met een Ronde van de Eenheid. Daarnaast was er tienerclub De Fakkel, met wekelijkse filmnamiddagen en het jaarlijkse sinterklaasfeest. Zoals overal in Vlaanderen leidde de opkomst van de televisie tot een terugval in het gemeenschapsleven. Maar de bals bleven voor de nodige sfeer zorgen en de bevrijdingsfeesten werden omgedoopt tot Eenheidsfeesten.

In 2019 viert de Gebuurtekring zijn 95-jarig bestaan. Recent werden nog 21 sociale eengezinswoningen in de wijk afgebroken en vervangen.

Archivalische context

Het archief van de Socialistische Gebuurtekring Eenheid werd geschonken door Carlo Pelgrims. Het beslaat de periode 1922-2011. Het vormt, ook door de talrijke foto's, een rijke bron van informatie. Van de oorspronkelijke vereniging Gebuurtekring Duivelshoek zijn er twee verslagboeken (1924-1934) bewaard. Van de opvolger, de Socialistische Gebuurtekring Eenheid, lopen de verslagen van 1950 tot 2011. Van de tussenperiode, van 1934 tot 1950, is er alleen een verslagboek van harmonie De Rode Garde. Van de huurderscoöperatie Eenheid zijn er statuten, fragmentarische verslagen en enkele jaarverslagen, maar die vormen geen coherent geheel. Ten slotte zijn er nog twee dossiers over de bezetting van de olieraffinaderij BBP, samengesteld door de vader van Carlo Pelgrims die er ooit werkte.

Vlaamse kermis in de Gebuurtekring Eenheid, juli 1953.
(Amsab-ISG, Gent)